

סוגיות עכשוויות בדיני סייבר ומדיניות סייבר: דילמות נורמטיביות

Contemporary Issues in Cyber Law and Policy: Normative Dilemmas

עו"ד דבורה האוסן-כוריאל

מרחב הסייבר מהווה זירה חדשה לפעילות של שחקני הזירה הבינלאומית, מדינות וגורמים לא-מדינתיים כגון חברות, ארגונים ויחידים. מצד אחד, המרחב מאפשר התפתחויות גלובליות חיוביות בתחומי הבריאות, החינוך, הכלכלה, המסחר והחיבור החברתי, בין השאר. מאידך, בעת הנוכחית גוברת תופעות קשות של ניצול המרחב לפעילות שלילית ומסוכנת: פריצות מידע מאסיביות, פגיעה במערכות בחירות דרך המרחב וסוגים נוספים של לוחמת מידע (information warfare), פשע מקוון, אירועי סייבר עוינים בין מדינות שפוגעות גם בתשתיות קריטיות, שימוש רשת האינטרנט על ידי טרוריסטים ועוד.

דיני הסייבר שחלים על פעילות במרחב נאלצים להתמודד היום עם התופעות האמורות, הן במישור המדינתי והן במישור הבינלאומי. האתגרים רבים, ובלבד ההתמודדות עם אתגרים אלה קיימות דילמות נורמטיביות בתחומים כגון: ריבונות המדינה וסמכות השיפוט של המדינה במרחב, האופן שבו מותר למדינות ולחברות להתגונן מפני פעילות עוינת במרחב, האחריות של מדינות לפקח על מערכות סייבר בשטחן, מנגנוני שיתוף מידע, התחולה של דיני הלחימה (jus in bello) במרחב, וניהול כלים סייבריים (vulnerabilities management)

משתתפי הסמינריון ילמדו לגשת לדילמות אלה ולנתח אותן מבחינת דיני הסייבר הבינלאומיים והישראליים, ומבחינת מגמות המדיניות הסייבר המתפתחות בשני משוורים אלה, תוך השוואה בין מדינות וארגונים שונים. נכיר גם את ההתמודדות הרגולטורית עם טכנולוגיות ויישומים חדשים במרחב. ההדגש בעבודות המחקר יהיה על השילוב בין גישות תיאורטיות והתפתחויות בשטח, וניעזר בלימוד הכיתתי גם במומחים שנמצאים בחזית של התפתחויות אלה. בסיום הסמינריון ייערך תרגיל כיתתי משותף, בו ידרשו המשתתפים לבחון את יכולתם לנתח את ההיבטים המשפטיים והמדיניים של אירוע סייבר עוין ולהציע פתרונות בזמן אמת.

חלוקת הציון: עבודה סמינריונית: 90%, השתתפות בתרגיל הכיתתי: 10%

שיעור / מועד	נושא	חומר קריאה
1	מבוא	ד. האוסן-כוריאל, "דיני הטלקומוניקציה הבינלאומית ודיני סייבר בינלאומיים", מתוך רובי סייבל ויעל רונן (עורכים), <u>משפט בינלאומי</u> (מהדורה שלישית), נבו, 2016, עמ' 615-630. Jonah Force Hill, Matthew Noyes, Rethinking Data, Geography and Jurisdiction , New America Foundation, February 2018.
2	המדינה במרחב: דילמות נורמטיביות	Martha Finnemore and Duncan B. Hollis, Constructing Norms for Global Cybersecurity , The American Journal of International Law, Vol. 110, No. 3 (July 2016), pp. 425-479.

<p>Report of the Group of Governmental Experts on Developments in the Field of Information and Telecommunications in the Context of International Security, A/70/174, 22 July 2015, pp. 6-14.</p> <p>החלטת ממשלה 3611, קידום היכולת הלאומית במרחב הקיברניטי, 7.8.2011</p> <p>החלטות ממשלה 2443, קידום אסדרה לאומית והובלה ממשלתית בהגנת סייבר ו-2444, קידום ההיערכות הלאומית להגנת הסייבר, 15.2.2015</p> <p>אסטרטגיית צה"ל, אוגוסט 2015 (איזכור "סייבר", במיוחד עמ' 27, 28, 30)</p>		
<p>Tallinn Manual 2, Rules 68-75 (pp. 328-356).</p> <p>Kristen Eichensehr, Review of The Tallinn Manual on the International Law Applicable to Cyber Warfare, Michael N. Schmitt ed., 2013, AJIL 585 (2014).</p> <p>International Law and Cyber Operations- Launch of the Tallinn Manual 2.0, (video), Atlantic Council, February 8, 2017.</p>	המשפט הבינלאומי במרחב	3
<p>Microsoft, From Articulation to Implementation: Enabling Progress on Cybersecurity Norms, June 2016 and The Need for a Digital Geneva Convention, February 2017.</p> <p>NETmundial Multistakeholder Statement, April 24, 2014.</p> <p>Nicholas Schmidle, The Digital Vigilantes Who Hack Back, The New Yorker, May 7, 2018.</p>	פעילות של גורמים לא-מדינתיים במרחב: ארגונים בינלאומיים, חברות, קבוצות טרור, יחידים	3
<p>Herbert Lin and Jackie Kerr, On Cyber-Enabled Information/Influence Warfare and Manipulation, August 2017 version.</p>	מגמות בהסדרה של טכנולוגיות חדשות מרצה אורח: עו"ד רואי קידר	4

<p>Sapna Maheshwari, Hey, Alexa, What Can You Hear? And What Will You Do With It?, New York Times, March 31, 2018.</p> <hr/> <p>Steven Cass, To Illustrate the Dangers of Cyberwarfare, the Army Is Turning to Sci-fi, IEEE Spectrum, 23 March 2018</p> <hr/>		
<p>רשות הסייבר הלאומי, עקרונות הפעולה של ה-CERT-הלאומי, 2015</p> <p>Johnson et al, Cyber Threat Intelligence and Information Sharing, ITL, May 2017.</p> <p>Schwartz et al, Automating Threat Sharing: How Companies Can Best Ensure Liability Protection When Sharing Cyber Threat Information With Other Companies or Organizations, University of Michigan Journal of Law Reform, Vol. 20(4) 2017, pp. 887-911.</p>	<p>מנגנוני שיתוף מידע לגבי פעילות במרחב: מדינות, חברות ו-Public-Private Partnerships</p>	5
	הרצאות סטודנטים	6
	הרצאות סטודנטים	7
<p>מערך הסייבר הלאומי, תורת ההגנה בסייבר לארגון, 2017.</p> <p>מערך הסייבר הלאומי, דגשים לפעילות יועץ משפטי בארגון בתחום תורת הגנת הסייבר, 2017.</p>	<p>מרצה אורח ממערך הסייבר הלאומי: מר יובל שגב, ראש מדור מתודולוגיה</p>	8
	הרצאות סטודנטים	9
	הרצאות סטודנטים	10
<p>The Digital Vigilantes Who Hack Back, The New Yorker, May 7, 2018.</p>	<p>מרצה אורח מחברה ישראלית במגזר הסייבר: יונתן ברברמן, סימטריה</p>	11
	הרצאות סטודנטים	12
	הרצאות סטודנטים	13
<p>התרגיל 'חולק בתחילת השיעור.</p>	<p>תרגיל סייבר כיתתי וסיכום</p>	14

אתרי אינטרנט נבחרים:

- [Electronic Frontier Foundation](#)
- [European Union Agency for Network and Information Security \(ENISA\)](#)
- [FBI Cybercrime](#)
- [International Telecommunication Union – Cybersecurity](#)
- [Israel National Cyber Event Readiness Team – CERT-IL](#)
- [מטה הסייבר הלאומי](#)
- [הרשות הלאומית להגנת הסייבר](#)
- [NATO Cooperative Cyber Defence Center of Excellence](#)
- [NETmundial](#)
- [OECD – Information security and privacy](#)
- [US Department of Homeland Security – Cybersecurity Division](#)